

Gredby (Äskilstuna). Ordet därefter har sannolikt varit 64—66 **rsa**; på **r** tyder en fåra, lik bistaven till **r**, som slutar 4 cm uppifrån, av 65 **† s** tyckes nedre staven finnas med en förlängning uppåt och mellanstreckets linje, av 66 **a** finnes nedre delen tydlig, följd av nedre korset i ett kolon. Fullt klara äro 67—70 **stin** med **s** av formen **†** med förlängning av nedre staven till övre linjen och följande övre kors av ett kolon, 71—75 **aftir** utan följande skiljetecken och **polf** med **o** av formen **≠** och möjligen följt av enkelt kors.

Inskriften är alltså följande:

ormar auk × uifrir × auk × hulmrir × auk × kal × auk × polfr auk × skrimi × þu × hui × i i s keni ×
 5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55
 litu rsa × stin × aftir polf ×
 60 65 70 75

Att **uifrir** och **hulmrir** äro kvinnonamnen *Vifridh*, *Holmfridh* med bortfall av *dh* framför den bevarade nominativändelsen *-r* bekräftas av neutr. plur. **þu × hui** »dessa äkta par», då **hui** blott synes kunna vara en motsvarighet till isl. plur. *hiú*, som ej annars förekommer i fsv. Då i 53—59 **i i s keni** slutet är klart och 55 **s** mycket sannolikt, kan detta karakteristiska ordslut svårligen tillhöra annat ord än fsv. *systkine* »syskon», även skrivet *systkene*, *syskene*, se Söderwall, *Ordb.*, en biform till *systkin*. Bärarna av namnen i inskriftens början hava alltså dels varit syskon, barn till den avlidne, dels hans mågar eller sonhustrur. Man väntar »och» emellan »hjon» och »syskon»; då sådant saknas, ser det ut, som om 50—59 **hui × i i s keni** utgjorde en dvandva-sammansättning »hjon-syskon» med betydelse av »äkta makar och syskon».

Troligen återger då **hui** den omljudda form, som ingår i fvn. *hybjli*, sv. *hybble*, varom se A. Kock, *Umlaut u. Brechung* s. 212 ff. A. Noreen, *Aschw. Gr.* § 386, anm. 1 har anfört ett flertal neutr. ia-stammar som biformer till a-stammar och antagit dem vara ursprungligen brukade som senare led i smsg, och F. Kluge, *Urgermanisch* s. 231, § 281 har uppvisat det vara en allmän forngermansk företeelse, att andra leden av en smsg tillhör böjningsmönster, som saknas i det enkla ordet. För 28—30 **kal** jfr fsv. *Calus*, fd. *Kaalson*.

Översättning: Ormar och Vifrid och Holmfrid och Kal och Tolv och Skrime, dessa äkta makar och syskon, läto resa stenen efter Tolv.

110. Grönsta, Kloster sn, Öster Rekarne hd.

Pl. 7: B. 747.

Litteratur: B. 747; L. 971; Ransakn. 1667—84; J. Peringskiöld, Mon.; S. Bugge, *Runverser* s. 215.

I *Ransakn.* 1667—84 säges runstenens plats vara: »I Grönsta gärde på en backe»; stenen är nu borta.

Enl. B. 747 har runstenen varit 1,88 m hög och c:a 1 m bred vid foten. Ämnet har säkerligen varit gråsten.

Inskriften var enl. B. 747 följande:

sin fapur : raistii : stain : þansi : at : þurstain : fauri : maisi : .
 5 10 15 20 25 30 35 40 45

S. Bugge, *Runverser* s. 215 yttrar: »Her synes mig förste Navn umuligt og de to sidste Ord, som de her er skrevne, meningsløse.

I **sin fapur** formoder jeg en forsætlig Omflytning af **frustain** *Frøystæinn*. At der er skrevet **-fapur**, ikke **-fatur**, er efter min Mening gjort for at frembringe en vildledende Lighed med Ordet for 'Fader'.

I **raistii** er, hvis Afskriften er rigtig, det ene **i** vilkaarlig tilføiet. Eller for **raisti : istain**.

fauri : maisi skal forstaaes som **faur i saimi** *fór i Sæmi* 'han drog til Semland'. *Sæmi*, Aceus. af **Sæmir*, hos Saxo Grammaticus *Sæmbi*, *Sæmbones*, hos andre danske Krønikeskrivere *Sæmbi*, *Sæmbi*, *Sæmi*, som boede mellen Deime, Pregel og Havet (Zeuss, *Die Deutschen* S. 675 f.). **saimi** *Sæmi* er en Form som glsv. *Dæni*

Dansker, Rydq. II, 267. **faur** med **au** som **fauru** L. 927, og **faur** D 8vo II, s. 46; med **r** som **puar**, d. e. **upar**, i Accus.» (på Gökstenen enl. Bugge, *Runverser* s. 214).»

Att inskriften icke kan tydas utan omställning av runor, synes mig Bugge med rätta hava antagit. Men då å andra sidan de flesta orden äro skrivna rättfram, synes detta böra anses vara fallet överallt, där det går för sig, det begynnande **sinfapur** alltså böra tolkas »sin fader» som blott bytt plats med **fauri : maisi :**, vari namnet på runstenens resare i omställning innehålles. Att denna omställning utgör två grupper runor, kan ha sin grund i att även namnet hade två delar. Ett namn med föregående öknamn skulle erhållas genom följande omställning, varvid jag dock måste antaga ett **i** felläst för **t**, nämligen: **fauri : maisi : = fiar asmuti Fæar-Ås-mundi**, jfr **fiarun** *Fæar-Un* Öl. 87 Lerkaka. Att denna gissning träffat det rätta, vågar jag dock ej påstå. En viss regelbundenhet finnes i den till utseendet godtyckliga omställningen. Först tagas första gruppens två yttersta runor 1, 2, därpå de innanför dessa stående 3, 4, mellan 5, 6 överhoppas en, mellan 6, 7 och 7, 8 två runor, mellan 9, 10 åter blott en. Tydningen måste dock betraktas som mycket osäker.

Översättning: Gods-Asmunde (?) reste denna sten efter Torsten, sin fader.

111. Stenkvista kyrkogård, Öster Rekarne hd.

Pl. 52.

Litteratur: D 8vo 34; O. Hermelin, Öster Rekarne härads fornlemningar s. 391, teckn.; Stephens, Tordneren Thor, s. 38.

Om stenens fyndhistoria meddelar D 8vo 34: »Runstenen har till år 1794 legat i golfvet till Stenkvista gamla kyrka, som vid nämnde tid nedrefs. Man känner icke, när denna kyrka blifvit uppförd. Stenen säges varit nära ingångsporten, der han qvarlåg i jordbrynet, med uppvänd inskrift, till år 1824, då han fördes ett stycke sydväst om den nya kyrkan, der han nu finnes å kyrkogården.»

Stenen står rest, något framåtlutande, i sydvästra hörnet av Stenkvista kyrkogård. Ämnet är granit, höjden 2,20 m, bredden vid foten 1 m, i toppen över toppslingan 59 cm, slingans bredd 7—8 cm. Ristningen är tydlig och väl bibehållen. På det kristna korsets plats finnes en Torshammare. Jfr Sö. 86 N. Åby.

Inskriften börjar nedtill t. v. med 1—5 **helki**; pricken på **e** är ett 3 cm långt, vågrätt streck, c:a 1,5 cm på vardera sidan om staven och vida skilt från bistaven på 6 **† a i auk**, jfr 35. 4 **k** har måhända prick, ehuru skadad. I 9—16 **fraykair** finnes en fördjupning i 12 **y**, som torde böra antagas vara prick, om ock något oregelbunden, bistaven har ett knä på mitten. I 34—38 **merki** är på 35 **e** pricken ett 2 cm långt vågrätt streck, jfr 2.

Inskriften är följande:

Huvudslingan: **helki · auk · fraykair · auk · porkautr · raistu · merki · sirun** · Ovan fotslingan:

at · piupmunt I rät vinkel mot mitten därav: **fapur · sin**

Redan Bugge har påpekat den nära släktskapen mellan Sö. 111 Stenkvista och Sö. 86 Åby; utom att **sirun**, om vars betydelse se Sö. 86, är egendomligt för båda, hava de liknande ormslingor och båda hammar-tecknet, vilket väl antyder, att de huggits av samme ristare och att denne varit hedning.

Översättning: Helge och Fröger och Torgöt reste med segerrunor prydda minnesvårdar efter Tjudmund, sin fader.

Anm. I J. H. Schröders saml. Upps. univ. bibl. cod. R 552 meddelas: »En annan fast större runsten (än D 8vo 34, Sö. 111) har äfven uti nämnda gamla kyrkogård blifvit träffad men i anseende till arbetarnas okunnighet blef detta monument sönderstyckat och man vet ej, hvar lemningarna finnas.